

Subkultura

Subkultura je specifická skupina lidí, jež je součástí kultury dominantní, avšak vyznačuje se určitými typickými rysy, normami, hodnotami, vzorci chování a životním stylem, kterými se od hlavního proudu odlišuje a velmi často se vůči němu i vymezuje.¹ Rozdíly jsou dány především následujícími faktory: věkem, povoláním, náboženstvím, původem, sociální pozicí, národností, rasou, zájmy a i například deviantním chováním.² Subkultura vzniká pravidelnou interakcí mezi členy určité vrstvy společnosti, přičemž se mezi těmito osobami vytváří specifický postojoový, hodnotový a normativní systém zahrnující postoje jak k výchově, zájmům, náboženství, politice, ale i třeba k jiným kulturám, či subkulturám. Skupina se pak vyznačuje i podobným životním stylem a způsobem reagování na sociální podněty.³ Dle Bernsteinových výzkumů hraje velmi důležitou úlohu i osvojení si specifického jazyka.⁴ Některé subkultury mají tendenci vědomě se uzavírat a stanovovat hranice s cílem udržet si svá vlastní specifika a uchránit se před okolními vlivy.⁵ Subkultury si také často vytvářejí své vlastní symboly a jazyk, slang, který je odlišuje od majoritní kultury.⁶ Skupiny, jejichž normy a hodnoty jsou v ostrém protikladu ke kultuře dominantní, se nazývají *kontrakultury*.⁷ U těchto více vyhraněných subkultur pak může docházet k různým konfliktům a v krajních případech i k násilným střetům.

¹ *Velký sociologický slovník. II, P-Ž.* Vyd. 1. Praha : Karolinum, 1996. s 1248.

² SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. s. 30.

³ *Velký sociologický slovník. II, P-Ž.* Vyd. 1. Praha : Karolinum, 1996.. s 1248.

⁴ Tamtéž. s. 1248.

⁵ SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. s. 34.

⁶ *Velký sociologický slovník. II, P-Ž.* Vyd. 1. Praha : Karolinum, 1996. s 1248.

⁷ Tamtéž. s. 1248.

Česká hiphopová subkultura

V dnešní době, kdy můžeme téměř v každém mainstreamovém rádiu slyšet rapové nahrávky a z každé obrazovky na nás „útočí“ drsní rapeři, je vcelku odvážné mluvit o českém hip hopu jakožto o subkultuře. Nebylo by však moudré nechat se ve svém mínění strhnout pouze mediální „profláklostí“ některých interpretů. Česká hiphopová scéna sice již není tím uzavřeným, ostře ohraničeným undergroundem, jako ve svých počátcích, přesto však stále vykazuje znaky subkultury, tedy skupiny existující v jistém protipólu ke kultuře hlavní.

Nutno hned na začátku zdůraznit, že hip hop jako takový není pouze jen hudební pojem. Je to spíše umělecká forma, jež se skládá celkem z pěti základních elementů, zahrnující graffiti, breakdance, DJing, MCing a beatbox.⁸ Tyto aspekty se pak stávají součástí života každého člena subkultury. Hip hop je tedy někdy charakterizován spíše jako životní styl či postoj, ne pouze jako hudební směr. Jak to popisuje jeden z členů této subkultury: „*Já ráno vstanu a slyším beaty. A ráno se obléknu a obléknu se hiphopově. Jdu do práce a bavím se s nima jako hiphoper, protože jsem hiphoper, mám to myšlení, jsem s těma lidma v kontaktu, ten hip hop je celej o životním stylu.*“⁹

Za dobu své existence, zhruba od poloviny osmdesátých let doznala česká hiphopová scéna mnoha proměn. Ty měla na svědomí především porevoluční situace, kdy se pomalu začínal otevírat trh a do republiky začaly proudit západní vlivy. Nastaly tedy i logické proměny samotné hudební branže. Dalším důležitým prvkem, který měl vliv na podobu scény a tedy i subkultury, byla pak především interakce mezi jednotlivými členy a také větší či menší kolaborace s mainstreamem. Právě tento poslední aspekt měl svého času vliv i na vyčlenění některých interpretů z hiphopové subkultury.

Vznik české hiphopové scény se datuje zhruba do roku 1984. Tehdy vznikla nahrávka „*Jížák*“ Lesíka Hajdovského a jeho skupiny *Manželé*. I když se jednalo spíše ještě o recitování než o rap, jak ho známe dnes, i samotní členové subkultury považují tuto skladbu za prvopočátek hip hopu v Čechách. Skutečná hiphopová kultura sem však začala pronikat až po revoluci v podobě výtvarného stylu graffiti z Berlína. Kolem roku 1993 pak začaly vznikat první rapové skupiny, jako *Peneři Strýčka Homeboye* nebo *WWW*. Roku 1996 pak přišel první komerční úspěch hip hopu, o který se postarala skupina *Chaozz*. To že se z této kapely stala

⁸ SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, s. 195.

⁹ KOLÁŘOVÁ, Marta. *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. s. 133.

celorepubliková senzace, však znamenalo jejich ostré vyčlenění z tehdy ještě uzavřené hiphopové komunity.¹⁰ K dalšímu propojování s mainstreamem pak nadále docházelo už jen postupně. V dalších letech se na scéně objevila důležitá jména jako *Indy & Wich*, *Colcha* a *Supercrooo*. Samozřejmostí bylo sdružování se pod různé labely, tedy vlastní nahrávací společnosti, většinou zakládané samotnými interprety. Tyto labely mezi sebou pak často soupeřily, vzájemně se osočovaly, někdy naopak docházelo k různým kooperacím. Velký vliv na popularizaci hip hopu v Čechách mělo roku 2001 založení magazínu *Bbarák* či uspořádání prvního hiphopového festivalu v Čechách *Hip hop kempu*¹¹. V dnešní době i právě díky popularizaci tohoto žánru existuje velké množství již zmíněných labelů, pod jejichž hlavičkou interpreti vydávají svoji hudbu. Již samotné labely bychom mohli považovat za malé subkultury. Mnohdy se od sebe odlišují jak tvorbou, postoji, jazykovou úrovní, mírou výskytu sprostých slov, tak i vizuální podobou, například používáním symbolů a znaků na oblečení. Nedílnou součástí hiphopové kultury je tedy dnes už i rozsáhlý merchandising. Nošením symbolů labelů jak interpreti, tak fanoušci dávají jasně najevo svou příslušnost k dané subkultuře.

Pokud bychom porovnali českou hiphopovou subkulturu například s tou americkou, museli bychom nutně dojít k velkým odlišnostem. Česká scéna již od počátku staví na úplně odlišných základech. Příslušníci české hiphopové subkultury nepocházejí z chudinských čtvrtí, ani nejsou rasově diskriminováni, nemuseli vyrůstat na ulici, ani nikdy nebyli součástí gangu. Často to jsou intelektuálně založení lidé z dobrých rodin. Ve svých textech tedy reagují a vymezují se vůči podnětům z vlastního života, kritizují „pohodlný“ život svých rodičů, či reagují na současnou politickou scénu, nebo třeba na tu hudební. Rapové výlevy typu „gangsta“ se tak u hiphopové subkultury setkávají spíše s posměchem.

¹⁰ KOLÁŘOVÁ, Marta. *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. s. 130.

¹¹ Tamtéž, s. 130.

Použitá literatura:

Velký sociologický slovník. II, P-Ž. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. s. 749-1627. ISBN 8071843105.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky.* Vyd. 1. Praha: Grada. 2010, 281 s. ISBN 978-80-247-2907-7.

KOLÁŘOVÁ, Marta. *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice.* Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. 264 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-80-7419-060-5.